

šho detelo dobra, tudi nemški dobro flushi. Šeje se tudi tako gošó, kakor naša detela; vender pregošó se ne smé sejati, de se lepši obrodi. Semena navadno toliko da, koliko naša nevadna detela, tode loshej se s mlatiti pušti.

To seme se po mestih sploh v tistih shtazunah dóbi, kjer se drobne rezhi prodajajo; v Gradzi ga je funt sa pol rajnski; v Ljubljani per Kuku ali per Kovazhu v šifski sa 24 krajzerjev. Kdor she to detelo na svojim polji ima, bo dobro delo storil, ako jo bo iskal v svoji okolizi ras - šhiriti.

Moka (brašno) is krumpirja.

Zagrebski list mesečni od leta 1842 perporočá, moko (brašno) is krumpirja delati, in perpoveduje, kako pametno so severni Nemci ravnati začeli, kateri z' moko is krumpirja v druge kraje svetá kupčujejo.

Do zdaj so Nemci is krumpirja k večimo žganje (rakijo) žgali, in to natvorno in čudapolno blago (krumpir) ne le v mnogih pijanicah (oštarjah) končvali; ampak tudi srečo brez številnih družin in celiga naroda podkopvali. *)

Davno so že znali za hišno potrebo is krumpirja moko delati, tudi so ž njo v več krajih že kupčevali, tode se je do zdaj le malo moke narediti moglo. Naj noviji, in nar ložji skušnja pa uči tako le is pozemljic moko delati: Očišeni (ostergani ali omajeni) krumpirji se zrežejo na $\frac{1}{4}$ to je: na četerti del palca debele kosčike, kateri se v leseno posodo veržejo, in potem se vode na nje nalije. Ta voda mora pa tako le perpravljena biti: če se more 100 bokalov vode na krumpir viliti, tak zmešaj 99 bokalov čiste vode in en bokal tako imenovaniga hudičoviga olja (Vitriolölhl) skupaj, in potem vlij to na krumpir. V ti vodi ostane krumpir tako dolgo, dokler prav bel postane, kar se veči del že v kakih 24 urah zgodi — pa se more med tem časom večkrat dobro premešati. Potem se kiselna — smerdeča voda — odlije, in krumpir se pere tako dolgo v čisti vodi, dokler se vsa kiselna ne zgubi. Tukaj opomnim, de je boljši preveč, kakor premalo prati. Krumpir se posuši potem na zraku, (ljustu), še boljši pa v vročini, in dobro posušen se pusti, kakor žito v malinu mléti, ker se ti kosčiki prav radi zdrobe. Ljudem, kateri se s tem oljem niso nekoli pečali, moramo perporočiti, de naj se ga ja nikar ne pertaknejo, pa tudi naj nikar vode na olje, ampak olje na vodo vlivajo.

Nemci na Rajni veliko take moke v južno Ameriko pošiljajo, kjer cent za 6 goldinarjev srèbra kupcam prodajo. Stirje, pet, do šest centov krumpirja dado cent moke, ker je krumpir iz bolj pognojene in ocejene njive veliko težji. Če uzamemo, de na njivi od 6 mernikov posjanja v srednje rodovitnim létu 200 centov krumpirja zraste (v veliko letih ga pa več) in če si mislimo, de 5 centov krumpirja da 1 cent moke, tako znese to 40 centov moke; in če vse troškove odrajtamo, de bi cent moke samo 2 goldinarja vergel: tako bi taka

njiva čistih 80 goldinarjev na letu pernesla, kar nobeni drugi sad, tudi vinogradi, ne perneso.

Ljubi Slovenci! ali bi ne bila naša dobra? posebejno k imamo Terst tako blizo, kjer bi moko lohka prodali. Kar pa imamo, de bi nam za sušilo kosčikov služilo, so sušivnice, ktere so Gospod Pirc za sadje sušiti perporočvali, in ktere bi prav s pridam k temu poslu rabiti znali.

Prosim Vas, dragi kmetovavci! naj edin ali drugi to poskusi, in naj potlej v naših krajnskih Novicah oznani, če mu je ta poskušnja po sreči šla. Neisrečena dobrota bi bila, posebno za nektare kraje naših milih rodjakov, ako bi se ta reč poterdti zamögla.

Dokasik

pogorelske drushbe ali bratovšhnje f.

Florijana

sa Šhtajerfko, Korófhko in Krajnfko deshelo léta 1843.

Ki fmo v téh novizah, (v 15., 16., 17 in 18. listu lanfkiga léta) od velikiga korifta imenovane drushbe sa vsakiga hišniga gospodarja govorili, in nje pošóve raslagali, fmo tudi obljubili, dokasik in razhumbo ali rajtingo, kakor hitro jo bo vódfstvo te bratovšhine v nasnanje dalo, tudi našim bravzam osnaniti, de bodo svedili, koliko je ona pogorelcam v pretezhenimu létu 1843 pomagala, koliko deléshnikov je na novo k nji perftopilo, i. t. d.

Šadaj fmo dokasik is Gradza prijeli in s veféljem Vam ga tukaj le podamo:

„V letu 1843 je na novo 2243 deléshnikov k bratovšhnji perftopilo: is Šhtajerfkiga 1064, is Korófhkiga 638, is Krajnfkiga pa 541. Šhtevilo vñih deléshnikov fkupej je bilo tadaj 48139, namrezh is Šhtajerfkiga 26990, is Korófhkiga 12705 in is Krajnfkiga 8444. V tém létu fo na novo 4825 pohifhtev savarvali ali afekurirali; na Šhtajerfkim 2239, na Korófhkim 1392, na Krajnfkim pa 1194. Potém je dosdaj 101594 pohifhtev savarvanih, na Šhtajerfkim 56219, na Korófhkim 27402, na Krajnfkim pa 17973.

Zena savarovanih pohifhtev, ktére fo pretezheno létu na novo afekurirali, snefe 1 milijon in 786150 goldinarjev. Zeli fofhtevk (fhuma), ktéri je tadaj per ti bratovšhnji savarvan, je velik in snefe 43 milijonov in 803700 goldinarjev — kar bo vsak pravi domorodez s vféljem flifhal, kir vidi, kako veliko premoshenja je na to visho pred nefrezho ognja obvarvaniga!

Povernila je pa drushba pogorelcam v pretezhenimu létu 75081 goldinarjev in 50 krajzerjev; Šhtajerzam 25776 goldinarjev — Korófhzam 29100 goldinarjev — Krajnzam pa 20205 goldinarjev. Rasun tega je fhe 490 goldinarjev tiftim pomozhnikam podelila, ki fo fe per ognji ferzhno in rozhno obnafhali in zhverfto pomagali. Od tega plazhila fo Korófhzi 213 goldinarjev, Krajnzi 140 goldinarjev in Šhtajerzi 137 goldinarjev prejeli.

S pomozhjo drushbe je bilo v pretezhenimu letu vezh pohifhtev v bolji fñan prenarejenih: namesti flamnatih in dilnatih fñreh fo jih 9 s plofhami, 2 s kofitarjem, 344 s opekam ali zeglam pokrili; rasun tega pa fhe 215 sidanih opashov, 28 varnih dimnikov in 23 odvódvov blifka naredili.

Dva pogorelca pa nifta pomozhka svoje fhkode prejela. Pervi je fhe le 7 tédnov po ognji osnanil, de je pogoril, kar bi bil po pošóvi she v prvih dveh tednih štoriti imel. Drugi pa ni létniga pla-

*) V naših Slovenskih krajih, kjer vina obilno zraste, kjer je nebo blago in toplo, in kjer se zatorej ne popije toliko žganja; — Bog daj, de bi se vsim pravim Slavjanam popolnoma perstudil! — se clo misliti ne more: kake neizrečene pogube pitje žganja v sevérnih krajih dela, posebno, kar ga tudi is krumpirja žgejo, kir je zdaj veliko bolj po ceni, kakor poprej.

zhila odrajal, in ravno tako tudi poštavi nasproti ravnal. Prav se jima je sgodilo; nimata mende usroka drugej ifkati, de ništa fvoje dolshnosti dopolnila, kakor v goli sanikernosti.

Per ti priliki osnani vodstvo pogorelske drushbe, de se bo v prizhijozhimu letu 1844 le po 12 krajzerjev od sto goldinarjev veritne vrednosti savarjenju (asekuranziji) pohishta plazhalo.

Hishni gospodari! ki she niste dosdaj v ti bratovfhnji sapifani, hititi k nji perstopiti. Šlifhali ste she vezhkrat, kako koriftna je ta drushba. Kar smo Vam sadaj povedali, Vaf sna morebiti bolj preprihati, kakor — de bi Vam korift pogorelske drushbe s besedami na fhiroko in na dolgo raskladali. Oni pa deshelfki Komifionarji in posebno pa Oni duhovni Gospodje! naj vezhkrat s svojo ferzhno besedo tega ali uniga napravljajo, de naj k bratovfhnji f. Florjana perstopi! Naj mu raslošno povejo v kakfhnj nevarnosti smo vfaki dan, in de naf sna na nagloma ognjena nefrezha doleteti, in kakfhnja podpóra in pomozhik bi nam bila tazhaf pogorelska drushba! —

Vi pa, ljubi prijatli sunaj teh treh deshel! tudi Vam so druge, ravno take koriftna bratovfhnje f. Florjana odperte. Ne obotavljajte se, k eni ali drugi perstopiti; poštavam k Tershafhki drushbi, k se imenuje, "Acciendassicuratrice, ktera she zhes dvajset let pogorelcam in drugim nefrezhnim pomaga! — She enkrat Vaf prosim vse skupaj, ki nafhe novize berete, vabite in nagovarjajte fvoje fofede v pogorelsko drushbo stopite, in tako bo mnoshiza bratovfhnje f. Florjana od dne do dne vezhi in mozhnej prihajala.

Dr. Bleiweis.

Shaloftna povést.

S shalofstjo osnanimi nafhim svunajnim bravzam, de nam je neufmiljena smert sopet eniga zhaftitljiviga rojaka vsela. Gosp. Jakob Praprotnik, korar, namestnik duhovniga reda per dershavnih stalifhij, vikfhi vodja latinfkij fhol ilirfkiga poglavarstva, knesofhkofijfki svetovavez in vodja knesofhkofijfke pifarnize, ud z. k. kmetijfke drushbe v Ljubljani i. t. d., rojen v Dobravi na Gorenfkim 1797, je umerl v torik 20. dan Švezhana v 47. letu fvojiga shivljenja. — Šlavo je vshival povfod, in zhihlalo ga je vse. — Shalovali bodo po njemu ne famo njegovi vshlahtniki, ampak tudi veliko prijátlov in snanzov, in vfi tifti, ki so njegovo djanje, pridnost in vednost na tanjko posnali. — Rak v zhevah se ga je pred fheftnajftimi mezzi vlotil, dokler je njegovimu terpljenju in velikim bolezhinam smert konez fforila. Umerl je, ko pravi kristjan, vef o boshjo previdnost vdan. Naj v miru pozhiva! — Vfak domorodez bo pa gotovo na njegovim grobu sdihnil: Šhkoda ga je bilo!

Urno, kaj je noviga?

(Šilo veliko bolnikov) she 2 mezza je pri naf na Krajnfkim, posebno okoli Ljubljane, Krajnja i. t. d. Nahod, kafhelj in pluzhniza so vezhidel bolesni, ktere toliko ljudi safazhijo, de jih je bolnikov fkoraj malo manj, kakor o koleri. Tode hvala Bogu! v ti bolesni, ki jo dohtarji „Gripp“ imenujejo, jih ne pomerje veliko. Ene dni v postelji oftati, dobro spotiti se, in vezhkrat kosarz ajbfhoviga zhaja spiti — manj jesti, nizh vina piti: je vezhidel dovelj, se te bolesni refhiti.

(Potrefa v Dalmazii) ga ni konza. — 23. Profenza se je sopet semlja v Dobrovniku slo trefla. Bog daj, de bi se nefrezha ne primerila, kakor v letu 1667, kir je v temu mestu okoli 5000 prebivavzov ob zhafu potrefa ob shivljenje prifhlo. — 10. Švezhana je bil potref v Sadru.

(Shelesno zerkev), nar pervo take fhege, sidajo fedaj v Belgiji v Hornufki fofefki.

(V Parisu) vfako jutro okoli 60,000 pintov ali bokalov mleka prodajo. Koliko krav je potreba, de bi bili Parisarji s mlekam prevideni, to bi se lahko porazhunilo: teshejfi bi pa bilo sadeti, koliko vode se med tém mlekam prodá?

Pogled v pretezhene zhafe.

(Na dalje.)

Pred 824 léti fo jeli veternize (mline na fapi) poštavljeni.

„ 670 „ Šultan Muredin Mahmud v jutrovim, je pervo poshto napravil, kjer fo golobi pisma prenafhali.

„ 664 „ fo magnetno iglo snajdli.

„ 604 „ fo jeli papir is zunj delati.

„ 596 „ fo prifhli prvi bankovzi v Majlandi na dan.

„ 571 „ je Rudolf I. Habfburgovi grof, prvi nafhiga zefarfkgiga rodu, nemfhki Zefar poštal.

„ 569 „ fo jeli serkala (fhpégle) delati.

„ 561 „ fo lonzharfki lófh (Glasur) snajdli.

„ 549 „ fo bile igravfke kvarte natifnene.

„ 526 „ fo jeli kozhije delati.

„ 514 „ je prifhel ftrelni prah (pulver) na dan.

„ 484 „ fo jeli vofhene fvezhe liti.

„ 480 „ fo jeli pistole delati.

„ 454 „ fo bile v Nirnbergu nar perve papirenze.

„ 440 „ fo jeli opék ali zegel delati.

„ 422 „ fo jeli v léf rifati.

(Dalje sledí.)

Vganjka.

Néki nesnaniga zhlovéka vprafhajo: Kako ti je imé? — Jim odgovori: Tri festre fim imel, pa mi je ena umerla. Zhe sapifhem fvoje imé, in k njemu eno zherko perdénem, je sapifana ena festra. Zhe pa od imena te festre eno zherko na fprédnim konzu odvсамem, je tifta sapifana, ki je umerla, in zhe imé fhe sa eno zherko okrajfham, je sapifana tretja festra. Kako je tadaj meni, in kako mojim feftram imé?

Poshenzhan.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	24. Švezhána.		19. Švezhána.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe	1	20	1	28
1 „ „ banafhke	1	27	1	28
1 „ Turfhize . . .	1	3	—	—
1 „ Sorfhize . . .	1	8	1	12
1 „ Ershi . . .	—	55	1	5
1 „ Jezhmena . . .	—	49	1	—
1 „ Profa . . .	1	1	1	3
1 „ Ajde . . .	—	—	1	12
1 „ Ovfa . . .	—	—	—	38

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.